

Njegovi nazoči prijatelji se pri teh besedah na glas jočejo in ga spremijo v ječo, kjer je preživel 30 dni.

Sè solznimi očmi so govorili njegovi prijatelji povsod o njem. Iz ljubezni do njega bi bili radi vse storili, da bi ga bili le rešili iz temne ječe. Stražnika so bili podkupili, da je ostavil ječina vrata odprta in Sokrat bi bil prav lahko pobegnil. Ali starček jim reče: „Prijatelji moji! povejte mi kraj, v katerem me ne bi smert našla?“

Žalostni odidejo njegovi prijatelji mislé si, da ga bodo drugi dan pregovorili. Ali ko se družega dne vernejo k njemu, bilo je Sokratu uže napovedano, da mora izpiti strup prej nego solnce zaide.

„Joj si ga meni!“ zavpije eden njegovih zvestih prijateljev, „ako bi ti le tako po nekrivem in po nedolžnem ne moral umreti!“

„Mar bi me ti rajše videl,“ reče Sokrat, „da bi umerl kot krivičnik in hudodelec?“

Pogovarjal se je potem Sokrat sè svojimi prijatelji še o neumerjočnosti človeške duše in o večnem življenji po smerti. Proti večeru je vzel kozarec napolnjen sè strupom, priporočil se je Bogu prosé ga, da bi se srečno ločil iz tega sveta, izpije z mirnim srcem strup iz kozarca, vleže se in ogerne s plaščem.

Ko je strup začel delovati, vprašajo ga okolostoječi njegovi prijatelji, ako morda še kaj želi, ali Sokrat ne izpregovori več nobene besedice. Britko jokaje mu zatisnejo njegovi prijatelji oči.

Glejte, s tako blagodušnostjo je umerl gerški modrijan Sokrat kot žrtva gerde zlobnosti in zavidnosti človeške 339. leta pred Kristusom. — Še le po njegovej smerti so spoznali Atenci strašno krivico, katero so bili Sokratu storili; zeló so se kesali, da so tako modrega in poštenega človeka smertnej sodbi izdali. Celo mesto Atene ogernilo se je v černo rjuho, kakor da bi vsaka hiža žalovala po blagem pokojniku. Najhujše njegove sovražnike so obsodili na smert, ostale so pa prognali iz domovine. Njemu samemu so postavili prekrasen spomenik, a njegove lepe nauke so širili po vsem svetu.

(Po „Beršjanu.“)

Kako je zima hudobna.

Štiri letne čase imamo. Trije so nam prijazni ter se nam izkušajo uljubiti vsak po svoje. Mila pomlad nam donaša lepega in dehtečega cvetja, toplo poletje nam zori rudeče črešnje, polno klasje in mnogo družega ovočja (sadja); a bogata jesen daje sladko grozdje, dobre hruške in jabolka; samo zima — oh ta je hudobna — nam neče nič prida prinesiti, nego baš zabavo nam dela. Najhujša sovražnica je človeku in živalim ter se vède, kakor bi hotela pokončati vse, kar je živega. Zato pride s tako hudim mrazom, da reke in jezera zamerznejo. Gotovo si misli, da ga nij boljšega pripomočka, delati ljudem kvaro, nego li ako se jim voda vzame; kajti dobro vé, da ne morejo biti brez vode, — a mnogo laže brez vina. Na svojo sestro — jesen je tudi strašno huda, ako ljudem podari mnogo vina; a zato tudi v takih letih tem strašneje razsaja po svetu, ter se hoče nedolžnim maščevati, ker na sestro, ki ima bajé večjo oblast nego li ona, jeze ne more izpustiti. A ljudje se za njeno jezo

mного ne ménijo, nego čim huje divjá in razsaja, tem bolj pijó blago vinsko kapljico, ki je potem ogreva.

Hribe in doline pokrije na debelo sè snegom, ob cestah in potih napravi velike zaméte, kakor bi hotela vznika in popotnika ustaviti. Steklo na oknih prepreže z ledenimi cveticami, katere ves dan radovednežu branijo skozi okno na ulice ali na cesto gledati. Goste megle razpnè po vsem obzoru, ki ne dá nobenemu solnčnemu žarku na zemljo priti. Dneve kráti, noči daljša.

Ubozim ptičkom se res hudo godi, ker jim je vsa hrana pod milim nebom z debelo sneženo odejo pokrita; mraz je trese, kajti majhen kožušek pač nij do volj topel, da bi je branil hudega mraza, kedar vse škriplje, kedar merzli sever brije in vije, kakor gladen volk po polji in ravninah. Tedaj jim je edina oetba, da se umaknejo v vasi in mesta, ter dobodo tam od miloserčnih ljudij kako drobtinico kruha, ali najdejo kako zernce v slamnatih otepih, kjer ga nij našel mlatičev cepec. Težavno in skopo sicer preživé, a vendar zeló redko katera od tega pogine. Nekateri ptički so umnejši ter bežé, ko se zima približuje, v daljne in toplejše kraje in se povernejo stóperv (še le) tačas, ko je zima užé minila. Tem ptičkom gotovo narava nij toliko ljubezni do domovine navdehnila, kakor ónim, ki nas nikedar ne ostavijo, kakor bi si mislili: če nam je bilo tačas tukaj prav, ko se nam je dobro godilo, zakaj bi zdaj odletele in ostavile človeka, svojega prijatelja, samega ter svoj dom brez branitelja?

A zdaj poglédimo, kako se godi drugim živalim v gozdu in na polji. Ali je morebiti zima pogubí? Ne! Ljubi Bog je dal, da so jim zrasli debelejši in gostejši kožuhi, ter mraz jim ne more nič ali jako malo. Zajec in serna najdeta rastlinskega živeža pod snegom, glodata drevesno berstje, a v prenočiščé si poiščeta pod kakim germom toliko kópnega, da se za silo naspita. Res, dobro se jima o tej dobi nikakor ne godi, treba je včasih tudi stradati, a konec njíju vendar od tega nij. — Druge živali, n. pr. kosmati medved, debeli polh itd. zaspé brez skerbí v svojih berlogih in duplih. Ne zmenijo se za zimo, naj bode tem hujša, nego spé mirno in sladko, dokler se ne pokaže pomlad. Res, da so nekoliko izhujšale, a to nič ne dé, saj se jim zopet prilika ponudi, da se zredijo.

A kako je domačim živalim? No, njim nij nobene sile. Topli hlevi, vrata in okna, dobro sè slamo zapažena, branijo jih mraza; a hlapec in dekla skerbíta, da ne terpé niti glada niti žeje, ker jim pridno polagata sena, ovsa in dajeta vode.

A kako se godi ljudem? Ali dela njim zima res toliko sile, kakor si ona ošabnica misli? Nikakor ne! Ljudje se znajo dobro k njenemu sprejemu pripraviti. Lončene in železne peči postavijo po sobah, dobro je zakurijo, in čim huje zima razsaja, tem več derv ali ogljija namečejo v peč, ter se posmehujejo zimi, da se tako napenja — zastonj. Res, vodo je treba v sobe ali kuhinjo postavljati, drugače jim zunaj zmerzne; tu in tam tudi kedó na rokah, nogah ali ušesih ozebe, kaj hujšega se le redkoma prigodi. Hrano so si preskerbeli užé po leti ter jo shranili v toplih kletih in shrambah, da zima do nje ne more, ker bi jo utegnila izpriditi.

Tako vidimo, da je vse prizadevanje hudobne zime zastonj, kajti ljubi Bog skerbi premodro za vse; ljudem je tudi dal pamet, da se umejo zime braniti. — Ko torej zima vidi, da ne doseže, kar je namerjavala niti nobenega svojih hu-

dobnih naklepov zveršiti ne more, prestane. Solnce jo slednjič premore vso, in potuhнено se umakne hudobnica. Ptički se zopet razveselijo in začno popevati, ptice selilke se vernejo v domače kraje, travniki začno zeleneti in kmalu pogleda na solnčnatih mestih beli zvonček in dižeča vijolica na svitlo.

A. Bukovski.

Nova meterska mera in vaga.

(Piše Ivan Tomšič.)

Gotovo ste uže slišali, ljubi otroci, da bodo vse naše dosedanje mere in vage prestale in mesto njih se bodo vpeljale nove mere in uteži. Ta izprememba se po malem uže zdaj verši, a popolnoma bode stopila v občno rabo 1. dne meseca januarja 1876. leta. Kaj ne, to bode prav prav kmalu in treba se nam je uže zdaj vsestransko pripravljati, da bomo nove meterske mere in uteži poznali, predno stopijo popolnoma v javno življenje. Res je, da se bode marsikdó težko ločil od naših dosedanjih mer in uteži, a to samo oni, ki nove meterske mere ne pozná, in si misli, Bog vé kakove težave in sitnarije mu bode meterska mera prizadejala. Ali ne bojte se otroci, pokazati vam hočem na kratko in kolikor najbolj umévno, da si bolj prostih in lažih mer in uteži ne moremo misliti, nego je baš meterska mera, s katero bomo vprihodnje vse naše račune izdelovali. Zaradi lažega pregleda razdeliti si hočemo metersko mero najprej po njenej rabi v štiri oddelke ovako: 1) v mere za dolgosti, 2) v mere za poveršja, 3) v mere za prostornosti in 4) v mere za uteži.

Pričnimo denes takoj pri dolgostnih merah.

Znano vam je otroci, da smo dosihdob, kedar smo kako reč mérili po njenej dolgosti, rabili seženj (klaftro), v prodajalnicah pa laket ali vatel. Ako je bila kaka reč manjša nego seženj, nijsmo je mogli mériti sè sežnjem; primorani smo bili tedaj seženj na več delov razdeliti, ki smo je imenovali čevlje. Tudi čevlje smo razdelili na še manjše dele in imenovali smo je palce, a palci razdeljeni na manjše dele imenovali so se čerte. Za večje dolgosti nego li je seženj, rabili smo „milje“. — Dobro vé, otroci, da vam je vse to znano, kajti vsak izmed vas, ki se je v šoli toliko naučil, da zna „Vertca“ brati, gotovo se je naučil tudi to, da ima seženj (°) šest čevljev ('); čevelj dvanajst palcev ("); palec dvanajst čert ("). Morda tudi to veste, da smo 4000 sežnjev imenovali „1 avstrijsko miljo“. — Vatel smo delili v štiri enake dele, ki smo je imenovali četertine. Kaj ne otroci, da vam je vse to znano? Vidim vas, da se mi smejete ter se čudite, da vam kaj takega pripovedujem, kar ste se uže davno naučili. Ali počakajte malo. Tako vam je bilo do sedaj; vprihodnje bode vse drugače. Povedati vam sem to vendar moral zaradi tega, da boste metersko dolgostno mero laže razumeli. Zdaj vas bodem pa še nekaj vprašal. Povejte mi, kaj smo storili, kedar smo večje daljine mérili in nam je bila naša dosedanja mera „čevelj“ premajhna? Kaj ne čevelj smo pomnoževali in dobili smo sežnje, s pomnoževanjem sežnja pa milje. — Povejte mi zdaj, kaj smo pa takrat storili, kedar smo take daljine mérili, pri katerih nam je bil čevelj prevelik. Kaj ne, razdelili smo si čevelj na več manjših delov, in dobili smo: palce in čerte. Zdaj pomislite otroci, koliko različnih